

RNDr. Ivo Novák, CSc. oslavil 90. narozeniny**RNDr. Ivo Novák, CSc. celebrated his 90th birthday**

Předpokládáme, že jen málokterý český entomolog se během svého života nesetkal s některým z děl Ivo Nováka, jichž je nespočet. Mezi nejvýznamnější nepochybně patří kniha z roku 1982 s názvem „Ohrožený svět hmyzu“, kterou napsal ve spolupráci s Karlem Spitzerem, a která byla svého času vskutku průkopnická a ovlivnila mnoho čtenářů ve vztahu k ekologii a ochraně hmyzu u nás. Kdyby dr. Novák již nic jiného nenapsal, sama tato publikace jej nutně bude řadit mezi významné představitele české entomologie, potažmo ochrany přírody. Avšak, tak se nestalo, životní dílo dr. Nováka je mimořádně rozsáhlé a nesmírně cenné.

Dr. Novák se narodil v roce 1930 v Praze, dětství prožil v Ústí nad Labem, odkud v roce 1939 v souvislosti s předválečnými a válečnými událostmi rodina přesídlila do Slaného. Po maturitě v roce 1949 studoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze, kde studium ukončil absolutoriem v roce 1954. Celý profesní život

se zabýval zemědělskou entomologií, nejprve ve Výzkumném ústavu řepářském v Semčicích (do roku 1963), poté až do odchodu do důchodu jako vědecký pracovník ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby v Praze – Ruzyni. V rostlinolékařské profesi byl uznávaným odborníkem nejenom u nás ale i v zahraničí. Jeho publikační činnost byla velmi rozsáhlá, kromě velkého množství vědeckých a odborných článků se podílel také na vzniku významných kolektivních knižních publikací (Atlas škůdců řepy, Zahradnický slovník naučný).

Od útlého mládí se zajímal o přírodu a svůj původní velmi široký zájem postupně zúžil na entomologii, resp. lepidopterologii, v níž se stal velmi záhy uznávaným specialistou. Od počátku se věnoval problematice ekologie a ochrany hmyzu a celkovému poznání výskytu motýlů u nás, které postupně prolínal detailními faunisticko-ekologickými průzkumy vybraných oblastí bývalého Československa a poté Česka, kterými se ostatně zabývá až do současnosti. Vše přitom dokázal bohatě publikačně zhodnotit – autorsky, spoluautorsky či editorsky. Mimořádný přínos dr. Ivo Nováka spočívá mimo jiné v popularizaci řádu motýlů, a to jak u odborné, tak i laické veřejnosti. O nadčasové publikaci „Ohrožený svět hmyzu“ jsme se již zmínili v úvodu, avšak opomenout nelze ani účast na kolektivní monografii „Červená kniha ohrožených a vzácných druhů živočichů a rostlin“, resp. její třetí části, věnované bezobratlým. Z prací věnovaných celkovému stavu poznání motýlů u nás či na Slovensku jde především o editorství publikace „Katalog motýlů Čech“ z roku 1997, o publikaci „Česká jména motýlů“ z roku 1992, ale také o rozsáhlé podklady poskytnuté pro soubornou publikaci „Prodromus Lepidoptera Slovenska“, který vyšel (dnes to zní až neuvěřitelně) už v roce 1964. O popularizaci lepidopterologie z pera dr. Nováka by se dala napsat celá kniha. Vzpomeňme velmi zdařilé knižní publikace o motýlech, doprovázené skvělými ilustracemi akademických

2

3

Obr. 2–3. 2 – nerozluční přátelé Ivo Novák (vpravo) a Josef Moucha, kteří spolu od třetí třídy základní školy až po Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy sdíleli nejen školní lavice, ale i zájem o motýly. Kolín, 14.VIII.1951. 3 – 3. Ivo Novák (vpravo) s Josefem Mouchou na jedné ze společných výprav na Slovensko. Dědinky, 16.VII.1951. Archív J. Šumpicha.

Figs 2–3. 2 – inseparable friends Ivo Novák (right) and Josef Moucha, who shared not only school desks from the third grade of primary school to the Faculty of Science of Charles University, but also their interest in butterflies and moths. Kolín, 14.viii.1951. 3 – Ivo Novák (right) with Josef Moucha on one of their joint expeditions to Slovakia. Dědinky, 16.vii.1951. Archive of J. Šumpicha.

malířů Bohumila Vančury a Františka Severy, které vyšly v několika jazykových mutacích v zahraničí a kterými zásadním způsobem napomohl zvýšit zájem laické i odborné veřejnosti o tuto skupinu hmyzu. Nutno dodat, že tyto knihy se vydávají desítky let, v opakovaných vydáních až do současnosti, neboť mají mladé generaci stále co nabídnout.

Z veřejného působení dr. Nováka je nutné zmínit mnohaleté členství v Československé a později České společnosti entomologické (ČSE), kde po dvě funkční období v letech 1990–1997 působil na pozici vědeckého tajemníka. Za přínos pro rozvoj české entomologie byl na valném shromáždění, konaném dne 23. října 2021, zvolen čestným členem České společnosti entomologické.

Doktor Novák je celoživotně velmi aktivní, a to nejenom na poli intelektuálním. Je o něm známo, že byl v mládí úspěšný sportovec, a výborná duševní i fyzická kondice je jistě jedním z důvodů jeho tak plodného života a kvality dosažených výsledků. Doslova pověstné jsou jeho terénní výkony, ať již z mládí, kdy byl schopen při svých pěších cestách po Slovensku denně ujít i více než 100 km (!), až po bravurní zvládnutí náročných horských exkurzí v pozdějším věku, např. ve slovinských Alpách, které navíc takřka vždy spojil s nočním odchycem motýlů na světelný zdroj.

Obr. 4–5. 4 – Ivo Novák v „plné zbroji“. Moravice, 24.VIII.1953. Archiv J. Šumpicha. 5 – Ivo Novák (vpravo) s Karlem Spitzerem na společné výpravě v Bulharsku. Červen 1968. Z fotoarchivu I. Nováka.

Figs 4–5. 4 – Ivo Novák in “full armour”. Moravice, 24.viii.1953. Archive of J. Šumpich. 5 – Ivo Novák (on right) with Karel Spitzer on a joint expedition in Bulgaria. June 1968. Archive of I. Novák.

Ivo Novák představuje vzácný typ člověka s velmi širokým všeobecným rozhledem, rozvětvenými intelektuálními schopnostmi včetně hudebního a výtvarného nadání, a jak již bylo zmíněno, také s nevšedními fyzickými dispozicemi. Přitom je lidsky bezprostřední, otevřený, přímý, houževnatý a nesobecký. To lze z poslední doby nejlépe doložit skutečností, že se rozhodl svou rozsáhlou a vědecky velmi cennou sbírku motýlů věnovat Entomologickému oddělení NM v Praze. Přes svůj pokročilý věk stále entomologicky pracuje, příkladem budiž jeho souborné dílo o motýlech Křivoklátska, které je právě v tisku. Na rodinné chatě v Brně u Ústí nad Labem stále pravidelně „svítí“ a pozoruje dramatické změny ve struktuře tamější motýlí fauny.

Všichni, kdo Iva Nováka blíže znají, věří, že tomu tak bude ještě mnoho dalších let. Od entomologické obce patří dr. Novákovi srdečné a upřímné poděkování za vše, co pro náš obor dosud vykonal.

Vážený pane doktore, přejeme Vám pevné zdraví, spokojenost a životní elán do dalších let.

Jan ŠUMPICH, Národní muzeum, Praha
Jan LIŠKA, Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, Jiloviště-Strnady

KOLEKTIV 1990: Významně životní jubileum RNDr. Ivo Nováka, CSc. [A significant anniversary of RNDr. Ivo Novák, CSc.]. *Živa* **6**: 286 (in Czech).

HONĚK A. 2001: Seventieth birthday of RNDr. Ivo Novak, CSc. *Plant Protection Science* **37** (1): 43–47.

BIBLIOGRAFIE (BEZ NOVINOVÝCH ČLÁNKŮ A RECENZÍ) / BIBLIOGRAPHY (EXCEPT NEWSPAPER ARTICLES AND REVIEWS)

- MOUCHA J. & NOVÁK I. 1953: Zpráva o entomologické exkursi do oblasti Králického Sněžníku. [Report on an entomological excursion to the vicinity of Králický Sněžník mountain]. *Přírodovědecký Sborník Ostravského Kraje* **14**: 249–251 (in Czech).
- NOVÁK I. 1954: *Baptria tibialis* Esp. v Československu. (*Baptria tibialis* Esp. in der Tschechoslowakei). *Časopis Československé společnosti entomologické* **51**: 189–192 (in Czech, German summary).
- NOVÁK I. & MOUCHA J. 1955: K poznání motýlů (Lepidoptera) Slezska. (Contribution to the knowledge of the Lepidoptera of Silesia). *Přírodovědecký sborník Ostravského kraje* **16**: 170–183 (in Czech, English summaries).
- MOUCHA J. & NOVÁK I. 1956: Kovoleskleci (Phytometrinae) západních Karpat (Lep. Phalaenidae). (Phytometrinae of the Western Carpathians (Lep. Phalaenidae)). *Acta Faunistica Entomologica Musei Nationalis Pragae* **1**: 53–63 (in Czech, English summary).
- NOVÁK I. 1960: Příspěvek k bionomii můry gamma (*Plusia gamma* L.). (Beitrag zur Bionomie der Gammaeule (*Plusia gamma* L., Insecta: Lep.)). *Zoologické Listy* **9**: 19–33 (in Czech, German summary).
- NOVÁK I. & GAHER S. 1960: Ochrana vzházející cukrovky před květilkou řepnou (*Peg. hyoscyami* Panz.) použitím osiva mořeného insekticidně-fungicidním přípravkem. (Protection of the shooting sugar beet from mangold-fly (*Pegomyia hyoscyami* Panz.) employing seed treated with an insecti- and fungicide). *Polnohospodárstvo (Agriculture)* **7**: 853–868 (in Czech, English summary).
- MOUCHA J. & NOVÁK I. 1960: Ergebnisse der Erforschung der Lepidopterenfauna der Slowakei (1946–1960) (Lepidoptera), I. Teil. *Acta Faunistica Entomologica Musei Nationalis Pragae* **6**: 45–90.
- MOUCHA J. & NOVÁK I. 1962: Ergebnisse der Erforschung der Lepidopterenfauna der Slowakei (1946–1960) (Lepidoptera), II. Teil. *Acta Faunistica Entomologica Musei Nationalis Pragae* **8**: 95–137.
- NOVÁK I. 1963: Příspěvek k ochraně vzházející cukrovky proti maločlenci čárkovitému (*Atomaria linearis* Steph., Col., Cryptophagidae). (Beitrag zum Schutz der Auflaufenden Rübenpflanzen gegen den Moosknopfkäfer (*Atomaria linearis* Steph., Col., Cryptophagidae)). *Rostlinná Výroba* **9**: 1093–1104 (in Czech, Russian and German summaries).
- NOVÁK I. 1964: Pokus o snížení škodlivosti maločlence čárkovitého (*Atomaria linearis* Steph.) na vzházející cukrovce pomocí dusíkatého vápna. (Der Kalkstickstoff und seine insektizide Wirkung aus dem Standpunkt des Moosknopfkäfers (*Atomaria linearis* Steph.) auf Zuckerrüben). *Listy Cukrovarnické* **80**: 81–83 (in Czech, German summary).
- NOVÁK I. 1966: Výskyt šedavky *Chloridea maritima* Grasl (Lepidoptera, Noctuidae) jako škůdce vojtěšky v Československu. (Occurrence of *Chloridea maritima* Grasl in Czechoslovakia.) *Ochrana Rostlin* **2**: 275–282 (in Czech, Russian, English and German summaries).
- NOVÁK I. 1967: Die Flugaktivität des Moosknopfkäfers *Atomaria linearis* Steph. im Laufe von 24 Stunden (Col., Cryptophagidae). *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **64**: 294–302.
- NOVÁK I. & SYCHROVÁ E. 1967: Žír a zrání ovarií maločlence čárkovitého (*Atomaria linearis* Steph.) na kulturách hub, původců spály řepy cukrové. (Frass und Reifung der Ovarien vom Moosknopfkäfer (*Atomaria linearis* Steph.) an den Kulturen von Pilzparasiten, Erregern des Rübenwurzelbrandes.) *Ochrana Rostlin* **3**: 101–108 (in Czech, Russian and German summaries).
- SKUHRAVÝ V., NOVÁK I., ŘEHÁK V. & KOČMÍD V. 1967: *Die Rübenfliege (Pegomya betae Curt. und P. hyoscyami Panz.). Die neue Brehm-Bücherei, Heft 374.* A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt, 110 pp.
- HOCHMUT R. & NOVÁK I. 1968: Některé poznatky o vývoji vajíček obaleče dubového a jejich využití v kontrole početních stavů škůdce. [Some knowledge on the development of tortrix moth eggs, and its use in the control of pest numbers]. *Lesnický Časopis* **14**: 339–352 (in Czech).
- NOVÁK I. 1969: Maločlenc čárkovitý – škůdce vzházející cukrovky. [The Pygmy Mangold Beetle – a pest of germinating sugar-beet crops]. *Studijní Informace* **1969** (1): 1–53 (in Czech).

Obr. 6. Ivo Novák na Pirinu. Bulharsko, červen 1968. Z fotoarchívu I. Nováka.
Fig. 6. Ivo Novák in the Pirin Mts., Bulgaria, June 1968. Archive of I. Novák.

Obr. 7. Ivo Novák na lovu nočních motýlů. Slovensko, Domica, 16.IX.2009. Fotografie J. Liška.
 Fig. 7. Ivo Novák collecting nocturnal moths. Slovakia, Domica, 16.ix.2009. Photograph: J. Liška.

- NOVÁK I. 1969: Zum Problem der Generationsanzahl beim Moosknopfkäfer *Atomaria linearis* Stephens, (Coleoptera, Cryptophagidae), Pp 393–401. In: MORGE G. (ed.): *Bericht über die 10. Wanderversammlung Deutscher Entomologen 15.–19.9.1965 in Dresden*. Deutsche Akademie der Landwirtschaftswissenschaften zu Berlin, Berlin, 622 pp.
- SPITZER K. & NOVÁK I. 1969: *Eugraphe subrosea* Steph. (Lep., Noctuidae) in Böhmen und zoogeographische Bemerkungen über den Ursprung ihrer gegenwärtigen Verbreitung in Europa. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **66**: 109–114.
- NOVÁK I. 1970: *Eupithecia alliararia* Stgr. – nově zjištěný druh píďalky v Československu. (Lep., Geometridae). (*Eupithecia alliararia* Stgr. – neu für die Tschechoslowakei). *Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV* **6**: 49–50 (in Czech, German summary).
- NOVÁK I. 1971: *The hibernation of the silver y-moth (Autographa gamma L.) (Lepidoptera, Noctuidae) under the climatic conditions of central Europe*. P. 533. In: GURCZEVA E. L. & KRIZHANOVSKIJ O. L. (eds): *Proceedings – XIIIth International Congress of Entomology, Moscow, Aug. 2–9, 1968. Vol. I*. Nauka, Leningrad, 581 pp.
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1971: Někteří zajímavější nálezy nočních motýlů ze Šumavy (Lepidoptera, Heterocera). (Einige interessante Schmetterlingsfunde (Lepidoptera, Heterocera) aus dem Böhmerwald). *Zpravodaj CHOŠ* **12**: 15–24 (in Czech, German summary).
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1972: Výsledky faunisticko-ekologického studia Lepidopter (Noctuidae a Geometridae) rašeliniště Mrtvý luh v Volar a okolí. (Ergebnisse des faunistisch-ökologischen Studiums der Lepidopterenfauna (Noctuidae und Geometridae) des Hochmoores Mrtvý luh bei Volary und dessen Umgebung). *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **12 (Supplementum)**: 1–63 (in Czech, German summary).
- NOVÁK I. 1972: Problematika škodlivosti můry gama (*Autographa gamma* L., Lep., Noctuidae) v podhorských polohách. (Problems connected with the injuriousness of Silver-Y Moth (*Autographa gamma* L., Lep., Noctuidae)

Obr. 8. Ivo Novák přebírá od předsedy ČSE Davida Krále plaketu udělující čestné členství v ČSE. Praha, 23.X.2021. Fotografie J. Hájek.

Fig. 8. Ivo Novák receives a plaque awarding honorary membership of the Czech Entomological Society from the chairman David Král. Prague, 23.x.2021. Photograph: J. Hájek.

- in submontane region). *Sborník Vysoké Školy Zemědělské v Českých Budějovicích* **10** (1): 339–346 (in Czech, German and English summaries).
- NOVÁK I. 1972: Přezimování můry gama (*Autographa gamma* L., Lep., Noctuidae) ve střední Evropě. (Die Überwinterung der Gammaeule (*Autographa gamma* L.) in Mitteleuropa). *Ochrana Rostlin* **8**: 305–312 (in Czech, Russian and German summaries).
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1972: The relationship between migration and diapause during phylogeny and ontogeny of some Lepidoptera. *Journal of Research on the Lepidoptera* **10**: 181–184.
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1973: Drei Arten aus der Familie Noctuidae (Lepidoptera) neu für die Tschechoslowakei. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **70**: 408–414.
- MAREK J. & NOVÁK I. 1973: Návrh na vybudování sítě světelných lapačů na území ČSSR. [A light-trap network project on the territory of Czechoslovakia]. *Zprávy Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského v Praze, Odbor karantény a ochrany rostlin v Brně* **14** (9): 1–15 (in Czech).
- NOVÁK I. 1974: Sexualindex bei Lepidopteren in den Lichtfallen. *Folia Entomologica Hungarica* **27** (Supplementum): 143–152.
- NOVÁK I. 1974: Přilet samců a samic Lepidopter do světelných lapačů v závislosti na různých faktorech. Pp. 487–490. In: KOLEKTIV AUTORŮ: *Sborník Vědeckých Prací z V. Celostátní Konference o Ochráně Rostlin, Brno 1974. Ústav ochrany rostlin Výzkumného ústavu rostlinné výroby Praha-Ruzyně v Státním Zemědělském Nakladatelství Praha, Praha, 645 pp.* (in Czech).
- NOVÁK I. 1974: Příspěvek k potravní vazbě *Autographa gamma* L. (Lep.: Noctuidae). (A contribution to the food relationship in *Autographa gamma* L. (Lep.: Noctuidae)). Pp. 141–147. KOLEKTIV AUTORŮ: *Sborník Vědeckých Prací IV. Celostátní Konference Ochrany Rostlin, Bratislava* (in Czech, English summary).

- NOVÁK I. 1974: Problémy boje se škůdci cukrovky. (Problems connected with the control of the sugarbeet pests). *Agrochémia* **14**: 70–74 (in Czech, Russian, English and German summaries).
- NOVÁK J. 1975: Příspěvek k poznání motýlů (Lepidoptera) severních Čech. [Contribution to the knowledge of butterflies and moths (Lepidoptera) of northern Bohemia]. *Sborník Severočeského Muzea, Přírodní Vědy* (Liberec) **7**: 91–94 (in Czech).
- NOVÁK I. 1975: Critical number of *Autographa gamma* L. caterpillars (Lep., Noctuidae) on sugar beet. *Sborník Ústavu vědeckotechnických informací – Ochrana Rostlin* **11**: 295–300.
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1975: Adult dormancy in some species of the genus *Noctua* (Lepidoptera, Noctuidae) in Central Europe. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **72**: 215–221.
- NOVÁK I. 1976: Quelques relations existant entre diapause et migration chez *Autogramma gamma* L. et quelques autres espèces des noctuelles. *Annales de Zoologie Ecologie Animale* **8**: 389–391.
- HONĚK A. & NOVÁK I. 1976: The effect of sublethal doses of thiometon on insecticide resistance in *Pyrrhocoris apterus* L. (Heteroptera, Pyrrhocoridae). *Sborník Ústavu vědeckotechnických informací – Ochrana Rostlin* **12**: 299–305.
- HONĚK A. & NOVÁK I. 1977: Effect of sublethal doses of Intradion 50 on reproduction in *Pyrrhocoris apterus* L. (Heteroptera, Pyrrhocoridae). *Zeitschrift für Angewandte Entomologie* **83**: 364–370.
- NOVÁK I. 1977: Faunistic records from Czechoslovakia: Lepidoptera, Noctuidae, Geometridae. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **74**: 426–427.
- KRAMPL F. & NOVÁK I. 1979: Eggs of the Central European species of *Thera* (Lepidoptera, Geometridae). *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **76**: 231–243.
- MAREK J. & NOVÁK I. 1979: Faunistic records from Czechoslovakia: Lepidoptera, Noctuidae. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **76**: 287.
- NOVÁK I. 1979: Casting – a simple method of examining the surface structure of lepidopterous eggs. *Věstník Československé Společnosti Zoologické* **43**: 300–302.
- HONĚK A. & NOVÁK I. 1980: Environmental conditions at pupation influence the pupal weight in *Mamestra brassicae* (Lepidoptera, Noctuidae). *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **77**: 138–140.
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1980: Potřebujeme ochranu hmyzu? [Do we need insect protection?]. *Vesmír* **59**: 202–205 (in Czech).
- ELSNER G., KRAMPL F., NOVÁK I. & SPITZER K. 1981: K poznání mikrolepidopter (Lepidoptera) šumavských rašelinišť. (Microlepidoptera of the Šumava Mountains peat bogs). *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **21**: 73–88 (in Czech, English summary).
- NOVÁK I. 1981: Analiz dannykh o prilete *Agrotis segetum* Schiff. v svetolovushku v Prage-Ruzyně i vozmozhnosti ispolzovaniya dannykh dlya prognoza poyavleniya etoy sovki. [Analysis of the arrival data of *Agrotis segetum* Schiff. in a light trap in Prague-Ruzyně and the possibility of using this data to predict the appearance of this moth]. Pp. 58–64. In: KOLEKTIV AUTORŮ: *Materialy Simpoziuma SEV I-8, Dunajská Streda, 1980*. SAV, Bratislava, 97 pp. (in Russian).
- NOVÁK I. 1982: Lepidoptera. In: MIRZOYAN S. A., BATIASHVILI I. D., GRAMMA V. N. et al.: *Redkie nasekomye*. [Rare insects]. Lesnaya promyshlennost, Moscow, 165 pp. (in Russian).
- NOVÁK I. 1983: An efficient light-trap for catching insects. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **80**: 29–34.
- SPITZER K., NOVÁK I. & ELSNER G., 1983: K výskytu boreoalpinní můry *Xestia* (*Anomogyna*) *rhaetica* (Stgr.) na Šumavě (Lepidoptera, Noctuidae). (*Xestia* (*Anomogyna*) *rhaetica* (Stgr.) recorded from the Šumava Mts.). *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **23**: 66 (in Czech, English summary).
- NOVÁK I. 1985: Faunistic records from Czechoslovakia, Lepidoptera, Geometridae, *Rhodometra sacraria* (Linnaeus, 1767). *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **82**: 154.
- NOVÁK I. 1986: Kritická čísla dřepčiků na vzcházející cukrovce. (Critical numbers of flea beetles on emerging sugar beet.) *Listy Cukrovarnické* **102**: 81–86 (in Czech, Russian, English and German summaries).
- NOVÁK K. & HRDÝ I. 1986: Monitorování letu obaleče švestkového, *Cydia funebrana*, pomocí feromonových lapáků. [Monitoring of the flight of the plum moth, *Cydia funebrana*, using pheromone traps]. Pp. 154–159. In: HRDÝ I. & HRDLÍČKOVÁ H. (eds): *Sborník Symposia Integrované Produkce Ovoce, 1984*. Entomologický Ústav ČSAV, České Budějovice, 183 pp. (in Czech).
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1986: Industrial melanism in *Biston betularia* (Lepidoptera, Geometridae) in Czechoslovakia. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **83**: 185–191.
- BERÁNKOVÁ J. & NOVÁK I. 1986: Faunistic records from Czechoslovakia. Lepidoptera, Noctuidae. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **83**: 474.

Obr. 9. Společná fotografie s oceněnými členy ČSE I. Novákem a J. Žďárkem. Zleva Jan Šumpich, Dominik Vondráček, Lucie Hřůzová, Lukáš Sekerka, Petr Kment (v popředí), Albert Damaška (v pozadí), Oldřich Nedvěd, David Král, Jiří Zelený, Petr Heřman, Jan Schneider, Jan Žďárek, Ivo Novák, Vladimír Malý, Jakub Rolčík a Josef Jelínek. Praha, 23. X. 2021. Fotografie J. Hájek.

Fig. 9. Joint photograph with honorary members of the Czech Entomological Society I. Novák and J. Žďárek. From left to right: Jan Šumpich, Dominik Vondráček, Lucie Hřůzová, Lukáš Sekerka, Petr Kment (in the foreground), Albert Damaška (in the background), Oldřich Nedvěd, David Král, Jiří Zelený, Petr Heřman, Jan Schneider, Jan Žďárek, Ivo Novák, Vladimír Malý, Jakub Rolčík and Josef Jelínek. Prague, 23.x.2021. Photograph: J. Hájek.

NOVÁK I. 1987: Lepidoptera. In: BENADA J., ŠPAČEK J. & ŠEDIVÝ J. (eds): *Atlas of diseases and pests in beet. Atlas des maladies et des parasites de la betterave. Atlas der Krankheiten und Schädlinge der Rübe*. Elsevier, Amsterdam, Oxford, New York, Tokyo, 272 pp.

NOVÁK I. 1988: Roční cyklus zavíječe stříbrného (*Autographa gamma* L., Lep., Noctuidae) v klimatických podmínkách střední Evropy. (Annual cycle of silver-Y moth (*Autographa gamma* L., Lep., Noctuidae) under climatic conditions of central Europe). Pp. 149–150. In: KOLEKTIV AUTORŮ: *Proceedings XI. Czechoslovak Plant Protection Conference*. Nitra (in Czech, English summary).

NOVÁK I. & SPITZER K. 1988: Múra *Idia* (*Epizeuxis*) *calvaria* (Denis et Schiffermüller, 1775) v jižních Čechách (Noctuidae, Lepidoptera). (*Idia* (*Epizeuxis*) *calvaria* (Denis et Schiffermüller, 1775) recorded from South Bohemia (Noctuidae, Lepidoptera). *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní Vědy* **28**: 35–36 (in Czech, English summary).

NOVÁK I. & SPITZER K. 1989: Melanism in Lepidoptera as indicator of landscape changes. Pp. 138–141. In: BOHÁČ J. & RŮŽIČKA V. (eds): *Proceedings V. International Conference „Bioindicators Deteriorationis Regionis“*. Entomologický Ústav ČSAV, České Budějovice, 432 pp.

NOVÁK I. 1989: Seznam lokalit a jejich kódů pro síťové mapování entomofauny Československa. [List of localities and their codes for grid mapping the Czechoslovak entomofauna]. *Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV* **25**: 3–84 (in Czech).

KROUPA M., SPITZER K. & NOVÁK I. 1990: The heavy metals content in melanic and typical forms of *Biston betularia* (Lepidoptera, Geometridae) and its bioindicator significance. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **87**: 249–252.

BERÁNKOVÁ J. & NOVÁK I. 1990: Zajímavé nálezy můrovitých (Lep., Noctuidae) v západních Čechách. (Interesting finds of moths (Lep.Noctuidae) in Western Bohemia). *Zprávy Muzea Západočeského Kraje – Příroda* (Plzeň) **40**: 79–92 (in Czech, English summary).

- NOVÁK I. & VERNER P. 1990: Faunistic records from Czechoslovakia. Coleoptera, Dermestidae, *Reesa vespulae* (Milliron, 1939). *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **87**: 479.
- NOVÁK I., LAŠTŮVKA Z., VÁVRA J., MAREK J., ZELENÝ J., LIŠKA J., KRÁLÍČEK M., GOTTWALD A., PIPEK P., SPITZER K., JAROŠ J., VANČURA B., AŠMERA J., JANOVSKÝ J., LEKEŠ V. & KRAMPL F. 1992: Česká jména motýlů. [The Czech common names of butterflies and moths]. *Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV* **28**: 1–54 (in Czech).
- NOVÁK I. 1992: Příspěvek k poznání motýlů dolního Povltaví. (Beitrag zur Kenntnis der Lepidopterenfauna vom Niedermoldaugebiet). *Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV* **28**: 70–86 (in Czech, German summary).
- NOVÁK I. 1992: Lepidoptera. Pp. 103–120. In: ŠKAPEC M. (ed.): *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSFR, 3. díl. Bezobratlí*. [The Czechoslovak red data book of endangered and rare species of plants and animals. Tome 3. Invertebrates]. Příroda, Bratislava, 160 pp. (in Czech, English, German and Russian summaries).
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1992: Lepidoptera. Pp. 105, 108–110, 113–115, 117–118, 120. In: ŠKAPEC L. (ed.): *Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSFR, 3. díl. Bezobratlí*. [The Czechoslovak red data book of endangered and rare species of plants and animals. Tome 3. Invertebrates]. Příroda, Bratislava, 160 pp. (in Czech, English, German and Russian summaries).
- NOVÁK I. & SYCHROVÁ E. 1993: Faunistic records from Czechoslovakia – 2. *Klapalekiana* **29**: 24.
- SKUHRAVÝ V. & NOVÁK K. 1993: *Dichelonia* (*Parasyndemis*) *histrionana* (Lepidoptera: Tortricidae) ve feromonových pastech v šumavské klimaxové smrčíně. (*Dichelonia* (*Parasyndemis*) *histrionana* (Lepidoptera: Tortricidae) in pheromone pastes in Šumava climax spruce). *Klapalekiana* **29**: 49–50 (in Czech, English summary).
- WOLDA H., MAREK J., SPITZER K. & NOVÁK I. 1994: Diversity and variability of Lepidoptera populations in urban Brno, Czech Republic. *European Journal of Entomology* **91**: 213–226.
- NOVÁK I. 1994: Zjišťování výskytu škůdců na vzházející cukrovce. [Determination of pest occurrences on shooting sugar beet]. *Listy Cukrovarnické a Řepářské* **110**: 120–124 (in Czech).
- NOVÁK I. 1994: Some changes in lepidopteran fauna as a consequence of enlargement of the capital Prague. Pp. 40–41. In: KOLEKTIV AUTORŮ: *Societas Europaea Lepidopterologica, IX. European Congress of Lepidopterology, Lednice, Czech Republic, 5–9th September 1994. Abstracts*. Konvoj Publishers, Lednice.
- KREJČÍK P. & NOVÁK V. 1996: Z přírodovědných sbírek muzea I. – Motýli (Lepidoptera) 1 – Collectio V. B. Poláček – první část. (From the museum's natural science collections – Butterflies and moths (Lepidoptera) 1 – Collectio V. B. Poláček – first part). *Studie a Zprávy Okresního Muzea Praha-Východ* **12**: 34–60 (in Czech, English abstract).
- VÁVRA J., NOVÁK I., LIŠKA J. & SKYVA J. 1996: Motýlí fauna přírodní rezervace „Hradčanské rybníky“ u Mimoně (Lepidoptera). (Lepidopteran fauna of the nature reserve „Hradčanské rybníky“ near Mimoně (Lepidoptera)). *Klapalekiana* **32**: 89–121 (in Czech, English summary).
- VÁVRA J., NOVÁK I., LIŠKA J. & SKYVA J. 1997: Motýlí fauna přírodní rezervace „Hradčanské rybníky“ v bývalém vojenském újezdu Ralsko (Lepidoptera). (Die Schmetterlingsfauna (Lepidoptera) des Naturschutzgebietes „Hradčanské rybníky (Hradčany – Teiche)“ im ehemaligen Truppentübungsplatz Ralsko). *Bezděz, Vlastivědný Sborník Českolipska* **5**: 379–407 (in Czech, German and English summary).
- HOLYOAK M., JAROŠÍK V. & NOVÁK I. 1997: Weather-induced changes in moth activity bias measurement of long-term population dynamics from light trap samples. *Entomologia Experimentalis et Applicata* **83**: 329–335.
- NOVÁK I., LIŠKA J., ELSNER G., JAROŠ J., PETRŮ M., SKYVA J., SPITZER K., ŠPATENKA K., VÁVRA J. & WEIDENHOFFER Z. 1997: Katalog motýlů (Lepidoptera) Čech. Katalog der Falter (Lepidoptera) Böhmens. Catalogue of the Bohemian Lepidoptera. *Klapalekiana* **33** (Supplementum): 1–159 (in Czech, German and English introductions).
- HONĚK A. & NOVÁK I. 1997: Chlorophyll content and leaf damage by *Oulema* larvae in winterwheat. *Ochrana Rostlin* **33** (1): 9–15.
- NOVÁK I. 1998: Motýli v domácnostech. [Moths in households.] *Zpravodaj DDD* (Praha) **7**: 94–104 (in Czech).
- NOVÁK I. 1998: *Výzkum motýlů Křivoklátska*. [Study of butterflies and moths of the Křivoklátska Region]. Pp 38–41. In: KOLEKTIV AUTORŮ: *Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko, Biosférická rezervace UNESCO, 20. výročí vyhlášení CHKO Křivoklátsko*. [Křivoklátsko Protected Landscape Area, UNESCO Biosphere Reserve, 20th Anniversary of the Declaration of the Křivoklátsko Protected Landscape Area]. Správa CHKO Křivoklátsko, Zbečno, 63 pp. (in Czech).
- KRUŠEK K. & NOVÁK I. 1999: Faunistic records from the Czech Republic – 79. *Klapalekiana* **35**: 4.

- NOVÁK I. 1994–2001: Lepidoptera. In: *Zahradnický slovník naučný 1–5*. [Horticultural dictionary, volumes 1–5]. Ústav zemědělských a potravinářských informací, Praha (109 entries)
- HONĚK A., JAROŠÍK V., MARTINKOVÁ Z. & NOVÁK I. 2002: Food induced variation of thermal constants of development and growth of *Autographa gamma* (Lepidoptera: Noctuidae) larvae. *European Journal of Entomology* **99**: 241–252.
- NOVÁK I. 2002: Lepidoptera. In: KÚDELA V. & KOCOUREK F. (eds): *Seznam škodlivých organismů rostlin. List of pests injurious to plants*. Agropoj, Praha, 342 pp. (in Czech and English).
- NOVÁK I. & HONĚK A. 2007: Interakce rostlina-živočišný škůdce – Plant-Animal Pest Interaction. Pp. 511–522. In: KÚDELA V. & BRAUNOVÁ M. (eds): *Česko-anglická rostlinolékařská terminologie. Czech-English Plant Health Terminology*. Academia, Praha, 874 pp. (in Czech and English).
- KADLEC T., KOTELA M. A. A. M., NOVÁK I., KONVIČKA M. & JAROŠÍK V. 2009: Effect of land use and climate on the diversity of moth guilds with different habitat specialization. *Community Ecology* **10**: 152–158.
- NOVÁK I. 2011: Motýli (Lepidoptera) Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. (Butterflies and Moths (Lepidoptera) of the Křivoklátsko Protected Landscape Area). *Bohemia Centralis* **31**: 301–319 (in Czech, English summary).
- NOVÁK I. 2011: Faunistics Records from the Czech Republic – 319. *Klapalekiana* **47**: 270.
- NOVÁK I. in press: Motýli Křivoklátska. *Bohemia Centralis*.

Populárně-naučné knihy / Popular educational books

- NOVÁK I. & VANČURA B. 1976: *Schmetterlinge – Nachtfalter*. Mosaik-Verlag, München, 192 pp.
- NOVÁK I. & SEVERA F. 1980: *Schmetterlingsführer*. Kosmos Verlag, Stuttgart, 352 pp. (translated also into English, Dutch, French, Italian and Spanish).
- NOVÁK I. & SPITZER K. 1982: *Ohrožený svět hmyzu*. [Endangered world of insects]. Academia, Praha, 140 pp. (in Czech).
- NOVÁK I. & SEVERA F. 1981–1998: *A Field Guide in colour to Butterflies and Moths*. Octopus Bks., Littlehampton Book Services Ltd, Bookmart, 352 pp. (repeated editions).
- NOVÁK I. & SEVERA F. 1985: *Butterflies and moths*. Hamlyn, London, 224 pp. (translated also into German, French, Spanish, Dutch and Polish).
- NOVÁK I. & SEVERA F. 1990: *Motýli*. [Butterflies and moths]. Aventinum, Praha, 367 pp. (in Czech) (2nd edition 2005, 3rd edition 2015), (translated also into German, French, Spanish, Dutch and English).
- NOVÁK I. SEVERA F., VANČURA B. & BLAB J. 1992: *Der Kosmos-Schmetterlingsführer (mit mehr als 1700 Farbbildern)*. Franckh-Kosmos Verlags-GmbH & Co. KG, Stuttgart, 357 pp.
- NOVÁK I. 2003: Motýli. [Butterflies and moths]. Pp. 247–260. In: ANDĚRA M. & ZAVŘEL P. (eds): *Šumava, příroda – historie – život*. [Šumava, nature – history – life]. Miloš Uhlíř – BASET, Praha, 800 pp. (in Czech).
- NOVÁK I. & POKORNÝ V. 2003: *Atlas motýlů*. [Atlas of Butterflies and moths]. Jaroslav Horáček – Paseka, Praha & Litomyšl, 268 pp. (in Czech).
- NOVÁK I. & HAVEL L. 2006: *Atlas šumavských motýlů*. [Atlas of the Šumava Butterflies and moths]. Karmášek, České Budějovice, 151 pp. (in Czech).
- NOVÁK I. & VANČURA B. 2010: *Motýli a jejich půvab v ilustracích Bohumila Vančury*. [Butterflies and their charm, in illustrations by Bohumil Vančura]. Aventinum, Praha, 355 pp. (in Czech).
- NOVÁK I. 2011: Motýli. [Butterflies and moths]. Pp. 90–93. In: KOLEKTIV AUTORŮ: *Roztoky očima staletí, I. díl*. [Roztoky through the eyes of centuries, Part I.] Městský úřad Roztoky, Roztoky, 131 pp. (in Czech).
- NOVÁK I. & SEVERA F. 2014: *Motýli střední Evropy*. [Butterflies and moths of central Europe]. Aventinum, Praha, 224 pp. (in Czech) (translated also into German, Polish, French, Spanish and English).

živa

5/2021

ČASOPIS PRO POPULARIZACI BIOLOGIE • ZALOŽIL ROKU 1853 JAN EVANGELISTA PURKYNĚ

Vymírání – klíčový proces, o němž skoro nevíme

Vzestupy a pády, příběhy nejen Velké pětky

Rostliny na hraně a za hranou

Co nám prozrazuje vymírání perlorodky

Soumrak obojživelníků

Prvotní hřích lidstva: extinkce megafauny

Nakonec jsme zůstali sami

 Akademie věd České republiky

Cena 79 Kč
Pro předplatitele 59 Kč

NEJSTARŠÍ ČESKÝ PŘÍRODOVĚDECKÝ ČASOPIS

založil 1853 Jan Evangelista Purkyně

vydává v tištěné i elektronické verzi Nakladatelství Academia

www.ziva.avcr.cz